

פרוטוקול מס' 1

מישיבת ועדת העבודה
שהתקיימה ביום ד', כא' בשבט תשל"ד - 13.2.1974,
בשעה 8.30.

נ כ ח ו :

חברי הועדה:
ש. ארבל-אלמוזלינו - היו"ר
י. ארידור
א. אבטבי
מ. ברעם
מ. גז
פ. גרופר
ל. דיציאן
מ. ורטמן
ה. זיידל
י. יודין
א. לבנבראון
א. לין
ד. לוי
א. מויאל
מ. כהן

מוזמנים:
יו"ר הכנסת י. ישעיהו
נ. לורך - מזכיר הכנסת
ש. יעקובסון - סגן מזכיר הכנסת

רשמה: מ. כהן

סדר-היום:
א. בחירת יושבת-ראש ועדת העבודה;
ב. סדרי העבודה של הועדה.

בחירת יו"ר ועדת העבודה

יו"ר הכנסת י. ישעיהו:

ברשותכם אני מתכבד לפתוח את הישיבה הראשונה של ועדת העבודה בכנסת השמינית.

הדבר הראשון שעלינו לעשות היום הוא לבחור יושב-ראש לוועדה. לפי המלצת ועדת הכנסת מוצעת חברת הכנסת שושנה ארבלי-אלמוזלינו כיושבת-ראש הוועדה הזאת. אני מעמיד את ההמלצה הזאת להצבעה.

ה צ ב ע ה

ההצעה לבחור בחברת הכנסת ש. ארבלי-אלמוזלינו כיושבת-ראש ועדת העבודה נתקבלה פה אחד.

יו"ר הכנסת י. ישעיהו:

אני קובע שחברת הכנסת ארבלי-אלמוזלינו נבחרה פה אחד כיושבת-ראש ועדת העבודה

בכנסת השמינית.

ברשותך אני רוצה לברך אותך ואת הוועדה שתעשו את עבודתכם ותצליחו בה. אני מאחל הצלחה לחברים החדשים והותיקים, אלה שהיו בכנסת השביעית ולא היו חברים בוועדת העבודה, ואלה שהם חדשים גם בכנסת וגם בוועדת העבודה. לפניכם תפקידים מרובים, עניני עבודה וכיטוח לאומי, חיליים משוחררים, משפחות מרובות ילדים ושיכון, והרבה מאד ענינים הנוגעים לאדם בישראל, לאיש, לאשה, למשפחה, לילדים. לבי סמוך ובטוח שתעשו את עבודתכם ביסודיות, בחריצות ובנאמנות כבעבר.

ברכה פיוחדת ליושבת-ראש הוועדה. הכרנו אותה בכנסת השביעית, את חריצותה, דיסקנותה ויסודיות העבודה שעשתה. נדמה לי שכל חברי הוועדה מהכנסת השביעית אישרו ומאשרים את הדבר הזה.

תודה רבה. רשות הדיבור ליושבת-ראש

הוועדה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

כבוד היושב-ראש, חברי ועדה נכבדים, קודם כל אני רוצה להודות לכם על

האמון שנתתם בי. אני רוצה לקוות שבעזרתכם נעשה יחד כמיטב יכולתנו כדי לקדם את אותם הנושאים שהיושב-ראש מנה, שהם במסגרת עבודתה של ועדת העבודה על פי תקנון הכנסת, נושאים המועברים אלינו מפליאת הכנסת ונושאים שייזמו חברי הוועדה.

הפעם יש פנים חדשות רבות בוועדה. אך

גם מקומם של הותיקים, ותיקים הן בכנסת והן בוועדת העבודה, הוא נכבד. אולם גם חברי הכנסת החדשים אינם חדשים בהיים הציבוריים, ונסיונם רב ועשיר באותם נושאים שהוועדה מטפלת בהם. הם שיפלו בנושאים הללו בעבודתם הקודמת וצברו נסיון רב, שודאי יהווה תרומה חשובה ונכבדה לעבודתה של הוועדה.

זכיתי להיות יושבת-ראש הוועדה הזאת

גם בכנסת השביעית. מילאתי את התפקיד בסיפוק רב, באהבה לתפקיד, לנלשאים שעמדו על סדר יומנו ומתוך רצון עז לקדם את הדברים. שרר שיתוף פעולה רב בין חברי הוועדה, על אף חילוקי הדעות שהיו. ואי אפשר להתעלם מכך שהיו חילוקי דעות בין חברי הוועדה, הן לגבי הגישה הפוליטית שלהם והן לגבי הגישה לנושאים שדנו בהם. איש לא הסתיר את גישתו. אבל דבר אחד איחד את כולנו, הרצון לקדם את הנושאים שעסקנו בהם. אני רוצה לקוות שאותה אוירה טובה, הרוח החברית ושיתוף הפעולה ששררו בוועדה בכנסת השביעית, ישררו גם בעבודתה של הוועדה בכנסת השמינית.

באחל לכולנו שתהיה זו קדנציה של ארבע

שנים, ושנוכל לקדם את הנושאים שיעמדו על סדר יומנו ולטפל בהם כראוי וכיאות.

אני רוצה להודות לכם שוב על הכבוד

והאמון שנתתם לי, ואני מקווה לשיתוף פעולה הדוק בינינו בעבודתנו היום-יומית.

י. ארידור

י. ארידור: אני רוצה לברך את יושבת-ראש הועדה לבחירתה, ולאחל הצלחה לכולנו, לחברי הכנסת החדשים והותיקים. אני מצטרף לדברים של יושב-ראש הכנסת על הנושאים שצריכים לעמוד בפני הועדה ועל יעודיה.

במסגרת הנושאים האלה עלי להוסיף שיש חוקים התלויים ועומדים בועדה זו מזה זמן רב. אני מקווה שיחסה של היושבת-ראש לנושאים העומדים ותלויים בועדה יהיה חס של יושבת-ראש. לצערי בכנסת הקודמת נאלצתי להתלונן בפני יושב-ראש הכנסת על כך שיושבת-ראש הועדה מעכבת חוק המונח על שולחן הועדה שש שנים, חוק חוזי עבודה. חוק זה חשוב מאד לציבור העובדים בישראל, ואיש אינו זכאי לעכב אותו. אני מאחל ליושבת-ראש שיטופל בנושא זה ובנושאים אחרים בלי שיהיה צורך לפנות בתלונות נוספות ליושב-ראש הכנסת. ואני מאמין ובטוח שכולנו נצליח בעבודה.

מ. ברעם: אני רוצה לברך את יושבת-ראש ועדת העבודה של הכנסת. לי אין טענות רבות ליושבת-ראש. אני מבין שאם הממשלה תחיל רציפות על החוק, נוכל לדון בו.

י. ארידור: כבר החילו עליו פעם את חוק הרציפות. החוק מונח מאז הכנסת הששית.

י. ר"ר הכנסת י. ישעיהו: יש חוקים שמונחים כבר עשר שנים, אם לא יותר, על שולחן ועדות הכנסת.

י. ארידור: אבל שם יושבי-הראש אינם מעכבים אותם.

מ. ברעם: אינני מכחיש שהיו לנו לא פעם גם חילוקי דעות בועדה זו. אבל אני חושב שזו אחת הועדות שעבדה מתוך הרמוניה, וברוב החוקים הגענו לאיזה קונצנזוס.

אני רוצה להבטיח לך נאמנה, גברתי היושבת-ראש, שנעשה הכל כדי לסייע לך במילוי שליחותך, ואני מקווה שנעשה עבודה טובה וחשובה בועדת העבודה של הכנסת.

א. לין: עבדתי עם חברת הכנסת ארבל-אלמוזלינו בכנסת הששית, ולמדתי להכיר את חריצותה ועקביותה בפעולה שעסקה בה אז. שמעתי על פעילותה בכנסת השביעית. אין ספק שהיא הצליחה בעבודתה בכנסת בכלל, וכן הצליחה לנווט את הועדה הזאת לפי מיטב ידיעתה.

אני אישית הבחנתי בסגולותיה כאשר עבדתי יחד אתה בכנסת הששית. אני מכיר את הגינותה הציבורית. ראיתי אותה במאבקים פוליטיים קשים. אני למשל זוכר אותה לטובה מהתקופה שהיינו יחד בסיעת המערך. בויכוח גדול שפרץ בסיעת המערך התנגדנו אז חמשה אנשים להגדרת השטחים המשוחררים כשטחים מוחזקים. ביניהם היתה חברת הכנסת ארבל-אלמוזלינו.

אני יודע את נאמנותה לענין הפועלים. זה אצלה ערך עליון. באותה מידה אני יודע את נאמנותה ואת הזדהותה עם הזכות ההיסטורית של העם היהודי במולדתו, בשטחים המשוחררים. שני אלה נתנו לי הרבה. אני מעריך אותה מאד, ופצדי אתרום לשיתוף הפעולה בעבודת הועדה.

מ. גז: אני רוצה לצרף את ברכותי לכל אלה שקדמו לי, מתוך הערכה פלאה לחברת הכנסת ארבל-אלמוזלינו. היתה לי הזכות להיות חברה בועדת העבודה בכנסת השביעית, ולמדתי להעריך את החריצות והשקידה של חברת הכנסת ארבל-אלמוזלינו. לא פעם הזכרתי את שמה מעל בימות הבחירות, וציינתי את חשיבות העובדה שאשה כזאת תופסת עמדה כזאת, וכמה היא יכולה להועיל ולקדם את הדברים.

פ. גז

אני רוצה להגיד שמעטות הן הועדות שהתכנסו תוך כדי המלחמה, בימי המלחמה מפש. ועדת העבודה התכנסה בעצם ימי המלחמה כדי לראות במה אפשר לעזור לחייל במילואים ולמשפחתו, לילדיו, להוריו וכו'.

אני מאחלת לחברת הכנסת ארבלי-אלמוזלינו בריאות טובה, שתמשיך בפעילותה המבורכת ושתשרור בינינו רוח טובה כרגיל.

פ. ארידור: אני מאחל שיותר מהרגיל.

פ. גז: אנו חיים במשטר פרלמנטרי, דמוקרטי, יש חופש הדיבור; כל אחד פועל לפי גישתו והשקפתו. אבל הדבר שמאחד את כולנו הוא המטרה - להגיע לקידום הדברים.

פ. יודין: אני מצטרף ברצון לברכות ליושבת-ראש. אני רוצה לומר שידוע לנו, ידוע לציבור וידוע לאנשים הפעילים בהסתדרות שועדת העבודה של הכנסת עשתה בשנים האחרונות עבודה רצינית ביותר בשטח תחיקת העבודה, ואין ספק שחברת הכנסת ארבלי-אלמוזלינו הוסיפה את תרומתה לעבודה העצומה שנעשתה על-ידי הועדה.

אשר לפעולת הועדה בעתיד, למזלנו המוסדות הפרלמנטריים שלנו בכלל, וועדת העבודה בפרט, אינם חייבים לצעוד בשדה בלתי חרוש. אנחנו מדינה שקיים בה ארגון עובדים רב-היקף, רב-עוצמה ציבורית, ארגונית וכלכלית. וארגון העובדים הזה פילס הרבה שבילים לקראת תחיקת עבודה מתקדמת ותנאי עבודה נאותים מתאימים לחברה מתקדמת.

אני רוצה בהזדמנות זו להביע תקווה שגם להבא ועדת העבודה תפעל בצורה שתאפשר תיאום ושיתוף מכסימליים עם הסתדרות העובדים. אני חושב שהצלחתה של פעולתנו מותנית במידה רבה בקידום השיתוף ההדדי עם ארגון העובדים היציג, החשוב והגדול ביותר בארץ, ובתיאום מתמיד של יוזמות תחיקתיות. תיאום זה נחוץ בעיקר בתקופה זו, כאשר הוברר שמצד אחד ההישגים הסוציאליים של הסתדרות העובדים, העומדים בפני עצמם, אינם יכולים להגיע לכמה וכמה שטחים, שם רק המדינה, רק ממשלת ישראל ורק כנסת ישראל יכולים לקבוע דברים בכוח התחיקה. באותו זמן ברור לגמרי שגם האפקטיביות של חוקים רבים תהיה פרובלמטית אם לא תימשך על-ידי יוזמה ציבורית של תנועת העבודה הלאומית.

מכאן נובע הצורך בשיתוף, בתיאום, בהיוועצות, בהקשבה הדדית. ואני מקווה כי בשטח זה ובכיוון זה תפעל ועדת העבודה. על פי מה שמעתי על ועדת העבודה בעבר, אני מקווה שגם החברים הוותיקים וגם החדשים ישתפו פעולה בכיוון זה.

פ. ורטמן: אני מצטרף למברכים את חברת הכנסת ארבלי-אלמוזלינו. אני מברך את החבר הוותיק ביותר של ועדת העבודה, חבר הכנסת ברעם. הוא היה יושב-ראש ועדת העבודה, ומנסינונו אפשר ללמוד כיצד לאזן בין צרכי המשק וצרכי העובדים. אני בהחלט רואה את חברת הכנסת ארבלי-אלמוזלינו כפמשיכת הקו של הארי בחבורה, חבר הכנסת ברעם, שהתחיל בו לפני שנים, כשבא מהמקום המכובד שהוא למעשה כור ההיתוך של תנועת העבודה - מועצת הפועלים. הוא בא לכאן כמזכיר מועצת פועלים. חברת הכנסת ארבלי-אלמוזלינו באה מתנועת הפועלות. יש בזה המשכיות. זה מצביע על הכיוון שבכל אופן סיעת המערך ואלה ששותפים לה רוצים לראות בו ועדת העבודה.

אני מברך את היושבת-ראש שלנו להיבחרה לתפקיד זה. אני חושב שכל מה שייאמר לזכותה לא יקלע למטרה. תרומתה של ועדת העבודה, ובראש וראשונה של היושבת-ראש, לנושאים שאנו עוסקים בהם, היא רבה מאד. עדיים לכך החוקים שיצאו מהועדה במשך ארבע שנות פעולתה, הדיונים השונים בה במסגרת הצעות לסדר היום שהועברו לוועדה והצעות לסדר היום שהועלו על ידינו בוועדה, הביקורים והסיורים שערכה הועדה, הצויים והתקנות וכל הדברים הטובים והיפים שעשינו ושאנו עושים למען ציבור הפועלים.

אנחנו פותחים היום פרק חדש. כל כנסת וחבריה, כל כנסת ובעיותיה. חלק מהחברים כאן חדשים, חלקם ותיקים. היושבת-ראש לא התחלפה, וזה טוב. אין לי כל ספק שהיושבת-ראש המשיך באותה דרך שהלכה בה, בדרך האחראית, דרך של מציגה בין צרכים ובין אחריות. כי אחרי הכל אנחנו כנסת, הכנסת מייצגת את מדינת ישראל, את כלל אזרחי ישראל. כשהיא מחוקקת חוקים, מוציאה צווים או מאשרת תקנות, היא חייבת לראות לנגד עיניה את כל הצרכים, גם את צרכי ציבור העובדים וגם את צרכי המדינה. ואין היא יכולה, עם כל הכבוד, להזות סניף של ההסתדרות הכללית ולא של הועדה המרכזת, ודאי לא של המוסד לביטוח לאומי או המרכז לבטחון סוציאלי.

גם לא של משרד האוצר.

י. ארידור:

מ. ורטמן: זה ודאי לא. ומי שמכיר את חברת הכנסת ארבל-אלמוזלינו יודע שזה ודאי איננו כך. אני חושב שכאשר רוצים באמת לשמור על הדיויות ועל אינטרסים משותפים, חייבים לדעת שלא מספיק להחליט באיזה מקום ולבוא לכנסת ולהגיד: החלטנו. כבר ראינו מקרים כאלה בעבר, כאשר באו ואמרו: אנחנו החלטנו. התברר שמה שהוחלט הוא לא כל כך טוב לציבור העובדים. בועדה זו נתקבלו חוקים ותקנות ותוקנו צווים של הממשלה, הרבה מעבר למה שיעצו לנו חברים מהמרכז לבטחון סוציאלי. הועדה הזאת רצתה להעביר חוקים הרבה יותר מתקדמים לשונת ציבור העובדים, בהתנגדותם של נציגים של המרכז לבטחון סוציאלי.

על כן אני אומר: הבה נאמץ לעצמנו את הדרך של שיתוף פעולה מלא, התייעצות משותפת, היאוים; אבל בל נכפה אחד על השני את החלטתו. כי כל מוסד שיפעל בצורה אחראית ועצמאית, יגיע להרבה יותר. ובוזה אני סומך על היושבת-ראש.

ה. זיידל:

בשמחה רבה אני מצטרף לדברי הנכבה שהושמעו כאן. המיד חשבת שאם אי-פעם אנחד לכנסת, אהיה חבר בוועדה זו. אני מכיר את עבודת הועדה גם מקרוב וגם מרחוק. הופעת בוועדה זו כמה פעמים. הופעת כאן כאיש שהציג נושאים סטטיסטים בתחום הבטחון הסוציאלי. למרות שאני חבר בעוד כמה ועדות, אני רואה את הועדה הזאת כראשונה בחשיבותה עבורי.

אני מברך את חברת הכנסת ארבל-אלמוזלינו

להיבחרה ליושבת-ראש הועדה.

יושבים כאן עוד שלושה חברים של הועד הפועל של ההסתדרות, לא רק חברי הועדה המרכזת, והם חברי הועדה ארידור, לוי ודיציאן. אני חושב שעובדה זו תוכיח לנו שיש חשיבות רבה בשיתוף פעולה בין גין המחוקקים לבין ההסתדרות.

אני רוצה להביע שתי משאלות: האחת - שהיושבת-ראש תתאם עם יושבי-ראש הועדות האחרות את סועדי כינוס הועדות, על מנת שכל חבר יוכל להתמסר לישיבה שלמה בוועדה אחת.

המשאלה השניה נוגעת לסדר העבודה. אני מרגיש שאין עזרה מספיקה לחברים החדשים בשטח זה, הדרכה בנושא של הגשת חוקים, חוקי עבודה, הגשת שאילוחות, הצעות לסדר היום. לצערי הרב החברים הותיקים במיעוט אינם מכניסים את החברים החדשים לנושאים אלה, כי אין להם זמן; חברים אחרים ודאי פשוטים מכך. מצגנון הכנסת כנראה אינו ערוך לזה. הפעם נבחרו לכנסת למעלה מ-40 חברי כנסת חדשים. לדעתי אין זה מספיק לערוך להם ארוחת ערב. חייבים להדריך אותם. נכון שכל אחד מתמחה וממלא בנושא שלו. אבל אני לפעמים עסוק שעות רבות בחיפוש חומר, ואי אפשר למצוא את זה. אף אחד אינו מודריך אותנו בזה. אני פונה אל היושבת-ראש, ואני בטוח שתואילי להעביר את פנייתנו זו לסוסדות הכנסת על מנת לשפר את סדרי העבודה.

א. מויאל

א. מויאל:

אני רוצה לברך את היושבת-ראש. אני באמת שמח שנבחרת מחדש כיושבת-ראש הועדה. בימינו מתנהל מאבק איתנים על זכותה של האשה בחברה, לא רק בישראל, אלא בכל העולם, ועושים הכל כדי לשריין את מקומה של האשה בשלטון ובמוסדות המשפיעים. חלקי לא היה אף פעם עם אותן נשים ההולכות בשריונים. אינני בעד שריונים, לא לאשה ולא לגבר. אבל המאבק מתנהל, כי רוצים לכבוש את המקום. נדמה לי שנשים מסוגה של חברת הכנסת ארבלי-אלמוזלינו מגיעות לאן שהן מגיעות לא בזכות השריון, אלא בזכות התכונות האישיות והכשרונות שלהן. אילו היו הרבה נשים מסוגה - ישנן, אבל צריך לשאוף לכך שיהיו יותר - אז ייתכן שהמאבק המתנהל לא היה קיים, והיינו בוחרים את האדם לפי ערכו. חברת הכנסת ארבלי-אלמוזלינו נבחרה לפי ערכה. ברכתי החמה לך שתצליחי בכל אשר תעשי.

חברים כאן דיברו על היחסים בין ההסתדרות ובין הכנסת. אינני מציע שנחפש את הויכוחים במקום שאינם. אינני סבור שהכנסת צריכה להיות סניף של הועד הפועל של ההסתדרות או של הועדה המרכזת. הועדה המרכזת והועד הפועל הם גופים עצמאיים. הועדה המרכזת אינה חייבת דין לאף גוף, היא בהחלט סוברנית ורשאית להביע את עמדתה ולהחליט. יכול להיות שמבחינה טקסטית זה לא טוב כאשר מתחפרים באיזו עמדה ואחר כך באים למשא ומתן. אבל זה דרכו של משא ומתן. כל גוף קובע לו עמדה, וזכותה של הועדה המרכזת לקבוע לה עמדה.

אני רוצה שנשחזר את הויכוחים. נדמה לי שבית הועד הפועל של ההסתדרות היה בית אולפנא לחברים כאן ולכל הבית הזה. לא נראה לי שהבעיות שיתעוררו בוועדה זו יהיו זרות ושונות מאלה שיידונו בוועד הפועל של ההסתדרות.

אנחנו מכירים את חברת הכנסת ארבלי-אלמוזלינו. אני מקווה שנוכל כולנו לתרום תרומה חשובה לעניינים שיתעוררו כאן, ותוך שיתוף פעולה של כולנו נוכל לענות על הדרישות שהציבור כולו מצפה מאתנו.

א. לבנבראון:

אני מצטרף למברכים, ומאחל ליושבת-ראש הועדה הצלחה בהמשך תפקידה. לאחר ששמעתי כל כך הרבה ברכות ותשבחות, אני מביח שיש להן יסוד. אני מקווה שבסוף הקדנציה הזאת אוכל להצטרף לברכות, לאחר שלפחות השתתפנו במשהו בהצלחת עבודת הועדה.

שמעתי פה כבר התחלה של איזה שהם ויכוחים, ונראה לי שזה טבעי. אחרי הכל יושבים פה נציגים של מפלגות פוליטיות, עמדות פוליטיות. טבעי שכל אחד נלחם על העמדות הפוליטיות שלו. אני מקווה, זו המשאלה שלי, שבעבודת הועדה נדע להתעלות על חילוקי הדעות הפוליטיים, ונפעל למען העניינים שכולנו מכריזים שאנחנו פועלים למענם.

היתה פה כאילו תחרות מי מגן יותר טוב על האינטרסים של הפועלים. טוב שיש תחרות. השאלה היא איך הדבר הזה יתבטא. לפני פתיחת הישיבה היתה פה איזו התנצחות בין אלה שהצביעו בעד ביטול הסובסידיות ובין אלה שהצביעו נגד, כאילו רק בזה מתבטאת ההגנה הנאמנה על האינטרסים של הפועלים. אני בהחלט הייתי בין אלה שהצביעו נגד ביטול הסובסידיות.

מ. ברעם:

הן לא בוטלו; הן צומצמו.

א. לבנבראון:

חופש המאבק של ציבור הפועלים הוא אחד התנאים להתקדמותו. אינני חושש מהנציגות הגדולה של הועדה המרכזת או של הועד הפועל בוועדה זו. אני חושב שזה יכול לתרום לקידום עבודתה של הועדה הזאת. אני גם לא חושש מניגוד בין אינטרסים של העובדים ואינטרסים של המדינה. חבר הכנסת ורטמן העלה פה איזו מחשבה, שאנחנו ועדה של הכנסת ודואגים לא רק לאינטרסים של הפועלים. אני אומר שאין ניגוד בין האינטרסים של הפועלים והאינטרסים של המדינה. כך שאינני חושב שנגיע להתנגשות אם נגן באופן נאמן על האינטרסים של ציבור הפועלים.

א. לבנבראון

לסיכום דברי אני רוצה רק לחזור על המשאלה שלי, שנפעל כולנו יחד, נתגבר על חילוקי הדעות הפוליטיים, ונתרום לעצם הענין, לקידום עניני העובדים והפועלים.

פ. גרופר:
אני מצטרף לכל הברכות ליושבת-ראש ומאחל לה הצלחה מלאה בתפקידה.

אני רוצה להגיד שדוקא בישיבה הראשונה של הועדה נפל עלי פחד. כל אחד מאתנו שייך לגוף מדיני, וזה טבעי. אך ברגע שעוברים את סף הכנסת, הרי כולנו נבחרנו לדאוג לעם ישראל. ומה אני שומע פה? אני לא אנטי פועלים. אני בעצמי חקלאי, וכל חיי עבודתי. במקרה אינני חבר הסתדרות. והנה פה אני שומע: נדאג לפועלים. מה הדיבורים האלה? לא רק פועלים חיים במדינה. עם ישראל קיים במדינה, ועלינו לדאוג לכל עם ישראל. נדאג לפועלים, למעסיקים, לכל החוגים במדינה. זו ועדת העבודה של הכנסת, וזה תפקידה.

הייתי מציע לכולנו לפעול תוך שיתוף פעולה הדוק, ובלי להודיע מראש למי אני צריך לדאוג ולמי לא. כולנו יחד נדאג לכלל עם ישראל. מה שטוב לעם ישראל יהיה טוב לכולנו. אלה אינם ענינים פוליטיים, לא ענינים של סיעות. אם אני חבר בלשכת התיאום של המעסיקים, האם משום כך אני פסול? או שאני אגיד: אני אדאג רק ללשכת התיאום של המעסיקים? כולנו נדאג יחד לכל עם ישראל. זה צריך להיות נר לרגלינו, ואז יהיה בינינו שיתוף פעולה. ברגע שמישהו ייצג פה רק אינטרסים מסויימים, לא יהיה שיתוף פעולה.

אני מאחל לכולנו הצלחה, ובעיקר ליושבת-ראש שלנו, שתדע לנווט אותנו לטובת עם ישראל ומדינת ישראל.

א. אבטבי: אני מצטרף לברכות שהושמעו כאן ליושבת-

ראש ומאחל לה הצלחה בתפקידה. ייתכן מאד שבמסגרת ועדת העבודה נצטרך יותר להדק את הקשרים ולהתעלות מעל לאותם דברים שכל אחד מזהיר עליהם פה ושם. אני משוכנע שגם אם יהיו חילוקי דעות, הרי מתוך אחריות קולקטיבית, במידה שכל אחד מאתנו יוותר קצת, נוכל ליישב הרבה ענינים.

כחקלאי אני רואה את עצמי כאיש עבודה, נוסף להיותי איש תורה. לעבודה יש ערך רב, גם ערך חינוכי ממדרגה ראשונה. אני מקוה שנשכיל לעשות דברים שיביאו להגברת פריון העבודה במשק הארץ בכללותו, ויחד עם זאת נדע להבטיח גם את התנאים של הפועל. אני גם מקוה שאם ישרור בארץ מצב כלכלי טוב, נוכל להגיע גם לקיצור שבוע העבודה ולהגברת הפריון. על-ידי כך נוכל להבטיח יום מנוחה נוסף לפועל, וגם נגיע לתפוקה כזאת שנוכל להתחרות עם ארצות אחרות.

ד. לוי: חובה בעיניי לי לברך בישיבה הראשונה של

ועדת העבודה בכנסת השמינית את יושבת-ראש הועדה, חברת הכנסת ארבלי-אלמוזלינו, לא כנציגת המערך, אלא בתוקף אישיותה כפי שלמדתי להכיר אותה בקדנציה שחלפה. היו לנו דיונים וויכוחים על נושאים רבים, בהם מצאנו שפה משותפת לטובת הכלל, ובפרט לטובת אותן שכבות שכולנו מדברים על כך שחובתנו לעזור להן ולקדם אותן.

אולם עצה אישית לי לחברת הכנסת ארבלי-אלמוזלינו. ממערכת הבחירות האחרונה נשאר אישה טעם מר. לאחר הבחירות לא היה לי ספק שתיבחר שוב כיושבת-ראש ועדת העבודה. אבל אני רוצה להתייחס לשידור מסויים. זכותו של כל נציג מפלגה לתקוף את המפלגה היריבה, על דעות, אבל לא על אנשים. באותו שידור את אולי הפרזת כאשר דיברת על נציגי גח"ל בוועדת העבודה ואמרת שהם כביכול לא תמכו בחוקים שהם לטובת הפועלים. את יודעת שזה איננו נכון. להבא הייתי מייעץ לך לא לעשות זאת. אנחנו הוכחנו את עצמנו ונוכיח את עצמנו בסוגיה זו.

אשר להסתדרות - אני חושב שזאת הזדמנות להציע לה שבמקום שתבוא בהצעות לוועדת העבודה, קודם כל תלמד את שיטת העבודה ואת הרוח הטובה השוררת כאן בנושאים הנוגעים לפועלים. וכשהיא

י. כהן

י. כהן:

כחבר חדש בכנסת אני מרשה לעצמי לברך את חברת הכנסת ארבלי-אלמוזלינו להיבחרה כיושבת-ראש ועדת העבודה. זהו מעמד חגיגי, ואני רוצה לומר שאני מייחס חשיבות רבה לוועדת העבודה. שמך חגיגי אלי. אני יודע פה רבה תשומת הלב שהקששת במיוחד למשפחות הנחשלות, משפחות במצוקה ומשפחות פרובות ילדים. יש ודאי סדר עדיפות מסויים במדינה. נכון שאנחנו רוצים לפעול למען כלל עם ישראל, אבל כמובן שיש לתת עדיפות לשכבה מסויימת, שבדרך כלל נפגעת ביותר בכל מקרה של זעזוע, פוליטי או חברתי.

אני מקווה שתשרור בינינו רוח של שיתוף פעולה. עבודתה של ועדת העבודה היא חשובה מאד, ואני מקווה שהיא תביא תועלת רבה למשפחות שזקוקות לכך ביותר.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני רוצה פעם נוספת להודות על כל הברכות החמות והענייניות. כל מה שנאמר על-ידי החברים ודאי ישמש לנו מורה דרך בעבודתנו וינחה אותנו בעבודה היום-יומית.

אני רוצה להתייחס למספר הערות שנשמעו פה. אין ספק שועדת העבודה שיתפה פעולה לא רק עם ההסתדרות, אלא עם כל אותם הגורמים שמייצגים את הציבור הרחב על כל גווניו וסוגיו: עם הארגון היציג של העובדים, של המעסיקים, עם הסתדרות הפועלים החקלאיים וכו'. כך נהגנו בעבר וכך ננהג גם בעתיד, ללא משוא פנים וללא העדפה של גוף אחד על השני.

אין ספק שכל אחד מאתנו מייצג תחום מסויים מחוץ לכנסת. אבל כאן בכנסת, במיוחד בוועדה, אנחנו נציגים של הציבור כולו, ציבור העובדים וציבור המשתייך למסגרת אחרת ולמעמד אחר. כולנו דואגים לכלל האוכלוסייה, על כל שכבותיה. כמובן שאצל כל אחד ואחד יש סדר עדיפויות. אבל סדר העדיפויות שהיה לנו בעבר ושינחה אותנו גם בעתיד הוא קודם כל דאגה לשכבות החלשות שבתוכנו. אותן עלינו לקדם ולהעלות את רמת חייהן. עלינו לפעול לצמצום פערים, לבניית חברה יותר צודקת, בנויה על יותר שוויון.

חבר הכנסת לוי, אינני רוצה להיכנס לויכוח על פה שהיה בבחירות. אבל היו אי-אלה תופעות. ודוקא הדגשתי בהזדמנויות שונות שהמשותף בוועדה היה רב, אבל היו לפעמים חילוקי דעות, ואין להתבייש בהם. היו לפעמים חילוקי דעות על חוקים, מתוך כך שהגישות היו שונות, וזה טבעי. לנציגי גח"ל היתה גישה אחרת. באותו שידור ציינתי עובדות. לא דיברתי בהכללה, אלא אמרתי שהיו מקרים מסויימים.

להערותיו של חבר הכנסת ארידור: במידה שהממשלה תביא לכנסת הצעת חוק להחלת חוק הרציפות על חוקים שנשארו בוועדה, והם אינם רבים - נדון בהם. העובדה שחוק מסויים נשאר ללא גמר לא באה מתוך רצון של היושב-ראש שלא להביאו לגמר, אלא מתוך אותה מחלוקת שהיתה בין נציגי הארגונים השונים. כתוצאה מכך החוק נשאר כפי שנשאר.

חבר הכנסת זיידל, הדברים שאמרתי רשומים אצלי. אפנה את תשומת לבו של יושב-ראש הכנסת לכך. אין ספק שההערה שלך במיוחד לגבי עבודתה של הוועדה היא חשובה. בעבר לא היינו כל כך שבעי רצון מהחומר הדוקומנטרי שעמד לרשות הוועדה והן התייעוץ שעמד לרשות הוועדה וחבריה. הצבענו על כך פעמים רבות. איננו יכולים להסתמך רק על החומר שמובא אלינו תוך כדי הדיונים. אנחנו פוחדים לקבל חומר רקע לקראת הדיון בנושא כלשהו, כדי להיות מוכנים לויכוח עם נציגי הממשלה כשהם דנים אתנו על נושא מסויים. נעשה כמיטב יכולתנו כדי לדרוש הגברת הייעוץ, וכן כדי שיועמד לרשותנו כל החומר שהוועדה זקוקה לו לצורך עבודתה.

לגבי התיאום עם ועדות אחרות - כאשר הועדה המסדרת הציגה לכנסת להקטין את מספר חברי הוועדות, הכוונה היתה שכל חבר כנסת יוכל להיות חבר בלא יותר משתי ועדות. ישנם כאלה שהם חברים בשלוש ועדות. שנסיון העבר אנחנו יודעים שענין התיאום עם

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו

ועדות אחרות הוא קשה. יש שלושה ימי עבודה של הכנסת, וכל הועדות צריכות להתכנס בימים הללו. נוסף לכך מתקיימות ישיבות של הועדות גם מחוץ לימים הרגילים של הכנסת.

ועדת העבודה במשך שנים מקיימת את ישיבותיה בימים ב' וד' בשבוע, ביום ב' ב-10 או 10.30, וביום ד' בשעה 8.30. לעתים קיימנו ישיבות גם בימי ג' בשעות הצהריים.

יש החלטה של יושב-ראש הכנסת שאין מקיימים ישיבות ועדות בימים רגילים בתל-אביב, אלא אם היא מקיימת ישיבות בנוסף לימי העבודה הרגילים של הכנסת. אז מותר לה לקיים ישיבה נוספת בתל-אביב. בכנסת השביעית קיימנו את ישיבות הועדה בתל-אביב בימי ו'. אם חברי הועדה ימצאו שנוח להם יותר שהישיבה הנוספת תקיים ביום ה', אתאים עצמי אליהם. כמו כן קיימנו לעתים ישיבה נוספת ביום א', בירושלים.

י. יודין: אני מבקש שהישיבה ביום ב' תתחיל בשעה 10.00. בשעה 11.00 מתקיימת ישיבת היושב-ראש והסגנים, ואני רוצה להשתתף לפחות בחלק מישיבת הועדה.

אני מבקש שביום חמישי לא נקיים ישיבות של הועדה. אצלי יום חמישי תפוס כולו, ואינני רוצה לעמוד בפני הבעיה אם להיות בישיבת הועדה או לוותר עליה.

אני גם מציע שנבקש את יושב-ראש הכנסת לבטל את ההוראה בדבר אי-קיום ישיבות בתל-אביב, אלא לאחר שהיתה ישיבה נוספת בירושלים. איננו רוצים לפגוע בקדושתה וחשיבותה של ירושלים. אבל צריך לקחת בחשבון שישיבה נוספת בירושלים זה אומר יום עבודה נוסף כאן, וזה פוגע בצורה חמורה לא רק בחברי הועדה.

פ. גרופר: אני מצטרף לדבריו של חבר הכנסת יודין בקשר לישיבה נוספת ביום א' בירושלים. כולנו נציגי ציבור, ויש לנו כל מיני עניינים גם מחוץ לכנסת. הכנסת יושבת שלושה ימים בשבוע. אם תהיה ישיבה נוספת של הועדה, זה ארבעה ימים. אני מציע שנשריין את יום חמישי לישיבה נוספת של הועדה, אם יהיה צורך.

מ. ורשמן: בקשר לביטול ההוראה על אי-קיום ישיבות הועדה מחוץ לירושלים, אין טעם להעלות את זה. יש החלטה שהכנסת מקיימת את ישיבותיה בירושלים. הימים א'-ד' הם הימים שחובה לקיים את הישיבות בירושלים. אולם באחת ההחלטות של הכנסת הקודמת שביום ה' או ו' אפשר יהיה לקיים ישיבה אחת בתל-אביב, בתנאי שמיצו את כל האפשרויות בארבעת הימים האחרים.

אני מציע שישיבות הועדה הנוספות יתקיימו ביום ה'. לאנשים שגרים מחוץ-לתל-אביב, ויש בועדה חברים שבאים מבית-שאן, מחיפה ופנאר-שבע, יהיה קשה לעשות זאת ביום ו'. ביום ה' מתקיימות כל מיני ישיבות של המפלגות, ואנשים בלאו הכי באים לתל-אביב. אני מציע שהישיבה הנוספת בתל-אביב תהיה בשעות הצהריים.

י. כהן: אני אמנם איש חיפה, אבל אני בכל זאת חושב שיום ששי הוא היום הטוב ביותר לקיום ישיבה נוספת של הועדה.

א. אבטבי: אני מציע לא לקבוע סופית את המועדים. עוד איננו יודעים מה יקבעו ועדות אחרות. בעקרון הייתי אומר: לא יותר משלוש ישיבות בשבוע, ולנצל את הימים שאנחנו נמצאים בכנסת. במידה ויהיה צורך בישיבה נוספת, לא הייתי מתנגד שהיא תקויים ביום ה', אבל בבוקר.

י. יודין: אני חוזר על בקשתי בקשר ליום ו'. אבל כמובן שהרוב יכריע. אם זה בשום פנים לא יתקבל, אני מבקש שהישיבה הנוספת ביום ה' תהיה בבוקר.

א. פויאל

א. פויאל:

אני סבור שהצעת חבר הכנסת ורטמן יכולה לזכות ברוב של היושבים כאן. נראה לי שיום ה' הוא הטוב ביותר לקיום ישיבה נוספת של הועדה, בשעה שתיים בצהריים.

אני רוצה לשאול האם אין אפשרות לקיים ישיבה גם ביום ג', זה יום ארוך, כולנו בלאו הכי כאן. אולי אפשר למצוא שתיים במשך היום לשם כך.

היו"ר ש. ארבל-אלפוזלינו: על שני ימים אין ויכוח, הם היו קבועים בעבר ונשאיר אותם. אני מקבלת את הצעתו של חבר הכנסת יודין לגבי תחילת הישיבה ביום ב', להקדים אותה לשעה 10.00. יחד עם זאת אני מציעה שתעלו את הבקשה לדחות את תחילת ישיבת היושב-ראש והסגנים לשעה 12.00.

לגבי היום הנוסף בתל-אביב - בינתיים אינני קובעת את היום הנוסף בירושלים. נחכה עוד שבועיים-שלושה ונראה מה יהיה מצבנו. לגבי השאלה אם יהיה זה יום ה' או ו' - אני מציעה שנכריע בה כשהיו יותר חברי ועדה.

אני רוצה לבקש את הסכמת החברים לנושאים שנדון בהם בישיבות הקרובות של הועדה. יש מספר נושאים חשובים וחיוניים, שכדאי שנתחיל לדון בהם לפני שיועברו אלינו נושאים נוספים מפליאת הכנסת. הנושא הראשון שרצינו לטפל בו עוד לפני התחלת עבודתה של הכנסת הזאת, גם לפני הבחירות, הוא ענין המשפחות השכולות, הפצועים ושיקומם וכל מה שמסתמע מכך. נציגי משרד הבטחון פוכנים לבוא לשם כך כבר ביום שני הקרוב.

מ. ורטמן: אני מציע להזמין גם את נציגי ארגון נכי צה"ל.

היו"ר ש. ארבל-אלפוזלינו: אולי לא בשלב ראשון, נזמין אותם לישיבה השניה. לנושא זה נצטרך להקדיש שתיים-שלוש ישיבות.

כנושא שני אני מציעה שנדון בענין קליטת העליה. כבר מספר חודשים איננו יודעים מה פתרחש מבחינת העליה, היקפה והבעיות בתחום התעסוקה והשיכון. נזמין לשם כך את פנכ"ל משרד הקליטה ואת אנשי הסוכנות.

אני רוצה להזמין את שר השיכון ואנשי משרדו כדי שנשמע על המצב בתחום השיכון לעולים, לחיילים משוחררים, היסול משכנות עוני וכו'. נשמע מה נעשה בתחום זה עד כה ומה בדעתם לעשות לקראת השנה התקציבית הבאה.

יש גם נושאים בתחום העבודה וכוונת האדם, מצב התעסוקה בתקופה זו, ויסות כוח האדם הפנוי, עידוד קבוצות פנסיונרים ונשים להשתלב שוב במעגל העבודה. דיברתי כבר עם שר העבודה. במיוחד חייבת להדאיג אותנו בעיית קליטתם בעבודה של החיילים המשוחררים.

נושא שיבוא לוועדה בקרוב, וזאת על פי סעיף 200 לחוק הביטוח הלאומי, הוא ענין הפיצוי על ההתאבדות שהיו כתוצאה מצמצום הסובסידיות על מצרכים בסיסיים וחיוניים. בענין זה יש צורך בהתייעצות עם ועדת העבודה.

יש נושא נוסף שנשאר פתוח עוד מהכנסת הקודמת, והוא ענין קיצבת הזיקנה והשאירים מהביטוח הלאומי, ובמיוחד ההטבה הסוציאלית הנתנת לאלה שאין להם הכנסה ממקור אחר וחיים רק מקיצבת הזיקנה. בזמנו הצענו בוועדה ששני הדברים האלה יחשבו 22% מהשכר הממוצע במשק. בזמנו לא היתה הסכמה לכך מצד האוצר והביטוח הלאומי, והנושא נשאר פתוח. אישרנו בזמנו את ההסכם שצליפיו משתלפת ההטבה הסוציאלית, עד דצמבר. נצטרך להעלות לדיון גם את הנושא הזה.

היו"ר ש. ארבל - אלמוזלינו

נדון בודאי גם בתקנות לחוק הנכים, חוק המזונות. בינתיים כבר הועברו שני חוקים לוועדה: חוק להארכת תקופה של תקנות-שעת-חירום (תשלום מקדמה למשרתיים במילואים); בתחיל לדון בו ביום ד' הבא. הנושא השני הוא הבטיחות בעבודה.

כפי שאתם רואים הנושאים הם רבים וחשובים, והם למעשה מסכת חיינו היום-יומית. נצטרך להתחיל לעסוק בהם ביסודיות רבה ובתשומת לב. אני מבינה שכל אחד עסוק גם בחוץ לכנסת, אבל במידה שהמצב יחייב אותנו לקיים ישיבות נוספות, בהיה חייבים לעשות זאת. והחברים מתבקשים לעשות כמיטב יכולתם כדי להתפנות ולהשתתף בישיבות.

י. יודין: האם נהוג בוועדה שחברי הוועדה מקבלים מראש חומר מודפס על הדיונים שעומדים להתקיים? איך נקבע סדר היום של ישיבות הוועדה?

מה הנהג בקשר לפניה ליושבי-ראש

הוועדות בזמן הישיבה?

היו"ר ש. ארבל - אלמוזלינו: בקשר לסדר היום - על פי התקנון היושב-ראש קובע את סדר היום, ואנחנו נוהגים להודיע על כך שבוע מראש. במידה שיש חומר, ואנחנו מקבלים חומר - הוא מצוי תמיד בספרייה. חבר שירצה לקבל חומר בנושא שהוועדה עומדת לדון בו, ברצון נעמידו לרשותו כאן. לכל חבר ועדה יש תיק, הוא מסודר על פי נושאים. חבר שרוצה לעיין בחומר יכול להיכנס ולעיין בחומר.

כיצד פונים ליושב-ראש? - בוועדה מופיעים לא פעם אנשים מבחוץ, וצריך לשמור על כבוד המוסד הזה. אני מציעה שנשמור על הרמה, ונפנה לכל אחד בתואר חבר הכנסת או היושבת-ראש.

א. מויאל: באיזו צורה הדברים מגיעים לוועדה? ישנם נושאים שהיושבת-ראש יכולה לייזום פיצוי עבור ההתייכרות - הוא אמנם הועבר אלינו, אבל נושא כמו עלול להיות מאוחר, ואנחנו נעמוד בפני עובדה מוגזרת, משום שכבר עומדים לסכם אותו. האם יביאו את זה לוועדה רק כדי לקבל את אישורה? אם הוועדה רוצה לדון בזה, יש לתת לזה עדיפות ראשונה.

היו"ר ש. ארבל - אלמוזלינו: בדרך כלל אנחנו קובעים את סדר היום. יש נושאים שמועברים אלינו מהמליאה, יש נושאים המובאים לפי פניית הממשלה, וכן נושאים שאנחנו מעלים ביוזמתנו. לגבי הנושאים שהעלית, אני מקווה שיש עליהם הסכמה. זכותו של כל חבר ועדה להציע לדון בנושא כלשהו, ואם הוועדה מסכימה היא כוללת אותו בסדר היום שלה.

אשר לענין שעוררת - קיימת פרוצדורה מסוימת: על פי סעיף 200 לחוק הביטוח הלאומי, לפני שמפעילים כל הסדר חייבים להתיעץ עם ועדת העבודה של הכנסת. אמרתי זאת אתמול לנציגי הביטוח הלאומי. הם אמרו שעוד לא קיבלו שום הצעה מהאוצר. אפנה תשומת לבם פעם נוספת, שמאחר והענין דחוף ולא צריך להשהות את התשלומים, אנחנו מאד מבקשים שכבר בשבוע הבא ימציאו לנו את החומר מתוך מגמה להעמיד את זה לדיון בוועדה ביום ב' בעוד עשרה ימים.

א. אבטבי: האם החומר שמובא לוועדה הוא חומר שאסור לפרסם אותו או שהוא חסוי?

היו"ר ש. ארבל - אלמוזלינו: לפי התקנון דיוני הוועדות הם חסויים. הפרוטוקולים יכולים להיות רק לשימוש חברי הוועדה. הם אינם לפרסום בחוץ, הם אינם למסירה בחוץ. בסוף כל ישיבה אנחנו מפרסמים הודעה על מה שניתן לפרסום. נציגי הממשלה מוסרים כאן פרטים מתוך ידיעה שהדברים אינם מתפרסמים. אני מבקשת לשמור על כך גם בעתיד.

י. כהן

י. כהן:
חבר ועדה שרוצה להעלות בעיה מסויימת לדיון, האם הוא צריך להביאה קודם לידיעת היושבת-ראש, או שהוא יכול להעלותה בישיבת הועדה?

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
קודם הוא מביא את הנושא שהוא רוצה להעלות לידיעתי, ואני מוסרת בישיבת הועדה שחבר זה וזה רוצה להעלות לדיון את הנושא הזה והזה. אם הועדה מסכימה, כוללים אותו אחר כך בסדר היום של אחת הישיבות.

אני מודה לכם. הישיבה נעולה.

הישיבה נסתיימה בשעה 10.10.